

TOLSTOJ, LEV

Döda icke! / Leo Tolstoj : det tal som skulle hållits på fredskongressen i Stockholm

Stockholm : Svenska freds- och skiljedomsfören.
1910

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- ⇒ Få samma utseende och känsla som med originalet!
- ⇒ Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- ⇒ Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- ⇒ *Sök*: Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- ⇒ *Klipp & klistra*: Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- ⇒ Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- ⇒ <http://search.books2ebooks.eu/>

Freds-krift utg. av Sv. freds- och
skitjedsomsföreningen N:o 5. Intern.
Samml

DÖDA ICKE!

Det tal som skulle hållits på freds-
kongressen i Stockolm af
Leo Tolstoj.

PÅ DEN internationella
fredskongress som var av-
sedd att hållas i september
förra året i Stockholm var
det meningen att Leo Tolstoj
skulle närvara och hålla ett tal.
Den stora ryska författarens hit-
komst avvaktades naturligtvis
med spänning, men så kom stor-
strejken emellan, och kongressen

0.05

blev inhiberad. Tolstoj har nu i stället offentliggjort sitt tal, och genom hänvändande till honom har Dagens Nyheter satts i tillfälle att återge detta. I översättning lyder det sålunda:

Älskade bröder!

Vi ha samlats här för att kämpa mot kriget. Mot kriget, det vill säga det på grund af vilket alla jordens folk, miljontals människor, ställa icke blott miljarder rubel, thaler, francs och yen, som representera en stor del af deras arbete, utan äfven sig själfva, sitt liv till ett dussintals människors eller ibland blott en enda människas oinskränkta förfogande. Och nu vilja vi, några dussin privatpersoner, som kommit hit från alla jordens delar, utan att besitta några privilegier och utan något slags maktbefogenhet, kämpa. Och då vi beslutit oss att kämpa, så hoppas vi också att

segra öfver icke blott en, utan alla regeringars väldiga makt, som förfogar över miljarder och över arméer på miljontals människor och som alltför väl veta att den undantagsställning de inta endast och allenast beror på militären, på denna militär, hvars tillvaro baseras på kriget, detta krig mot vilket vi vilja kämpa och som vi vilja tillintetgöra.

Under så ojämna makt- och kraftförhållanden kan kampen synas som ett vanvett. Men om man studerar de maktmedel som befinna sig i våra och våra fienders händer, så behöver man ej förvåna sig över att vi beslutit oss för strid, utan mera över att det som vi vilja bekämpa ännu består. I deras händer befinna sig miljarder av pengar, miljoner soldater, och i våra blott ett medel, men det mäktigaste i världen — *sanningen*.

Och därför, hur ringa än våra krafter synas i jämförelse med

våra motståndares, är vår seger så säker som den uppgående solens över nattens mörker.

Vår seger är säker, men blott under en betingelse — att vi förkunna sanningen hänsynslöst, utan alla omsvep, medgivanden eller förringanden. Sanningen är så enkel, så klar, så lättfattlig, så bindande, icke blott för kristna, utan för varje förnuftig människa, att man blott behöver uttala den i hela dess betydelse för att människorna ej skola kunna handla emot den.

Denna sanning innehålles i det som för årtusenden sedan sades i den lag som vi kalla Guds och sades i två ord: *Döda icke!* Denna sanning säger oss att människorna under inga omständigheter och under ingen förevändning får döda en medmänniska. Denna sanning är så klar, så allmänt erkänd, så förpliktande att den blott tydligt och bestämt behöver framhållas för människorna för

att kriget skall bli fullkomligt omöjligt. Och därför tror jag att vi som här samlats till en världskongress, om vi ej klart och tydligt utsäga denna sanning, utan vända oss till regeringarna med allehanda förslag att förminska krigens olyckor och göra krigen sällsyntare, komma att likna sådana som med portnycklarna i händerna löpa till storms mot murar som de väl veta att de ej förmå störta omkull. Vi veta att alla dessa människor alls icke hysa någon önskan att döda sina likar och att de oftast ej känna de orsaker på grund av vilka man tvingar dem till dessa dåd, som äro dem vidriga.

Vi veta att de befinna sig i ett tvångsläge och i en betryckt ställning, att de mordgärningar som tid efter annan av dem begås ske på regeringarnas befallning. Vi veta att regeringarnas bestånd betingas endast av arméerna. Och så finna vi, som sträva efter kri-

gets tillintetgörrelse, icke något ändamålsenligare sätt att nå vårt mål än att råda regeringarna, som bestå blott genom militären, d. v. s. genom kriget, att tillgripa sådana åtgärder att kriget upphör. D. v. s. vi råda regeringarna att tillintetgöra sig själva.

Med tillfredsställelse lyssna regeringarna till sådana tal, ty de veta icke blott att dylika överläggningar ej förinta kriget och ej undergräva deras makt, utan även att den egentliga orsaken därigenom så mycket bättre döljes för människorna, denna orsak som regeringarna *önska dölja* för att kriget, arméerna och de själva, som kommendera arméerna, fortfarande skola kunna äga bestånd.

Ja, men detta är dock anarkism. Aldrig ha människorna levat utan regering, utan stat. Och därför äro regeringarna och staterna och sålunda också arméerna, som beskydda dem, lufsbe-

tingelser för människorna. Så svarar man mig.

Oavsett om de kristliga folkens liv vore möjligt eller icke utan militär och krig, varigenom regering och stat skyddas, ja, medgivet att människorna obetingat måste anförtro sitt val åt och underkasta sig institutioner vilka bestå av människor som de ej känna och vilka de kalla regeringar, medgivet att de nödvändigtvis måste överlämna produkterna av sitt arbete åt dem och lyda alla deras befallningar ända till mord på egna likar, medgivet allt detta, så kvarstår dock en svårighet som vår värld ej kan lösa. Denna svårighet består i omöjligheten att förlika den kristna tron, till vilka alla människor som representeras av regeringarna bekänna sig, med de av kristna bestående, till mord inlärda arméerna. *Må man aldrig så mycket vanställa den kristna läran, denna läras grundidé är dock kärleken till*

Gud och nästan. Till Gud, d. v. s. till dygdens högsta fullkomlighet, och till nästan, d. v. s. till alla människor, utan olikhet. Därför borde man vara tvungen att erkänna ett av de två — kristendomen med kärleken till Gud och nästan eller staten med arméerna och kriget.

Det är nog möjligt att kristendomen blivit så gammalmodig och att de moderna människorna, om de ställas i valet mellan kristendomen och kärleken eller staten och mordet, skola finna att statens bestånd är så mycket viktigare än kristendomens att man glömmet den senare och blott fasthåller vid staten och mordet.

Detta är ju möjligt — åtminstone kunna människorna tänka och känna så. Men i så fall böra de också erkänna det. Det bör sägas att vår tids människor måste upphöra att tro vad mänsklighetens hela gemensamma vishet säger, vad den lag till vil-

ken de bekänna sig förkunnar, de måste upphöra att tro vad som outplånligt är inristat i vars och ens hjärta och måste i dess ställe tro vad den eller den människan, kejsare eller konungar, som genom arv eller slump nått sin plats, presidenter eller riksdagsmän, som valts med hjälp av allt slags svek och bedrägeri, vad alla dessa befalla — även mordet. Detta bör erkännas.

Men detta är omöjligt att erkänna. Och man kan ej erkänna vare sig det ena eller andra. Säger man att kristendomen förbjuder mord — ja, då kan det ej finnas någon militär, ej någon stat. Säger man att vi, d. v. s. regeringen, erkänna mordets berättigande och förneka kristendomen — då vill ingen underkasta sig en sådan regering, som bygger sin makt på mord. Och om mordet är berättigat i krig, så måste det också vara folket tillåtet att söka sin rätt i revolu-

tion. Därför äro regeringarna, som varken kunna säga det ena eller andra, angelägna blott om *att dölja för undersåtarna att det är nödvändigt att välja mellan dessa två vägar.*

Vi, som samlats här för att förgöra kriget och dess olyckor, ha således, om vi verkligen vilja nå vårt mål, blott ett att göra: vi måste med allra största klarhet framställa detta antingen — eller, likaväl för de människor, som bilda regeringarna som för de massor som bilda arméerna. Och detta måste vi göra så att vi ej blott klart och öppet återupprepa den för alla människor kända sanningen: *en människa får ej döda en annan*, utan vi måste uttryckligt förklara att intet som helst i världen kan befria människorna från den förpliktelse denna sanning åligger dem.

På denna grund vill jag föreslå denna församling att uppsätta och offentliggöra ett upprop till

samtliga folk, särskilt de kristna, vari klart och tydligt utsäges vad visserligen alla veta, men ingen eller så gott som ingen säger. Det nämligen att kriget ingalunda är något ädelt och lofvärt, utan som varje annat mord en avskyvärd, brottslig handling, och det ej blott för dem som fritt välja det militära yrket, utan för alla som av fruktan för straff eller av egennyttiga beräkningar ägna sig däråt.

Med hänsyn till de personer som frivilligt välja den militära verksamheten, skulle jag vilja föreslå att vi i detta upprop klart och bestämt framhålla att denna verksamhet, trots all högtidlighet och glans som är fäst därvid och trots allmänhetens gillande, är brottslig och skändlig, och detta så mycket mer ju högre den militära ställningen är. Likaså måste vi med hänsyn till dem som av fruktan för straff eller med hopp om fördelar övergå till mi-

litären klart och bestämt påvisa det stora brott de begå mot sin tro, mot sedlighet och sunt människoförstånd genom att inträda i militärtjänst. Mot sin tro därigenom att de inträda i mördarnas led och trotsa Guds erkända lag, mot sedligheten genom att de av fruktan för att bli straffade av myndigheterna eller på grund av egennyttiga beräkningar göra vad de i sitt innersta erkänna som orätt och mot sunt människoförstånd därigenom att de i händelse av krig hotas av svårare lidanden än myndigheternas straff kunnat medföra och framför allt därigenom att de sälla sig till de människor som beröva dem deras frihet och tvinga dem till militärtjänst.

Människosläktet i allmänhet och de kristna isynnerhet ha nått till en så skarp motsats mellan sina sedliga begrepp och den bestående samhällsordningen att en ändring antingen i det ena eller

andra är obetingat nödvändig. Men de sedliga begreppen och fordringarna kunna ej ändras, således måste samhällsordningen ändras. Denna ändring blir från år till år, från dag till dag alltmera tvingande. Den spänning som denna förestående ändring framkallar har nu nått en sådan grad att, liksom det för ett flytande ämnes övergående till fast form ofta nog blott behövs en ringa stöt, det nu måhända blott behövs en ringa ansträngning, kanske blott ett ord för att övergå från detta grymma, oförnuftiga samhällsskick med rustningar och arméer till ett förnuftigare, som motsvarar mänsklighetens nuvarande ståndpunkt och fordringar. Varje sådan ansträngning, varje sådant ord kan bli den stöt som plötsligt förvandlar det flytande ämnet till fast. Varför skulle ej vår kongress vara just denna ansträngning? Så som i »Kejsarens nya kläder» ett enda ord av ett

barn, som utsade vad alla visste, men ingen ville säga, med ett slag ändrade allt, så att konungen skämdes och hela folket, som nyss beundrat hans vackra kläder, nu blev varse att han var naken, så måste även vi säga vad alla veta, men ej våga säga. Vi måste säga att *mord förblir mord* vilket vackert namn människorna än ge det, och ett brottsligt, skamligt dåd. Man behöver blott klart, bestämt och så högt som vi förmå säga detta, och människorna skola upphöra att se vad de trodde sig se och i stället förnimma vad de i verkligheten se. De skola upphöra att i kriget se fosterlands-kärlek, hjältemod, krigsära och i stället se vad det är: *den nakna, brottsliga mordgärningen*. Och liksom i sagan skola de som utöva denna brottsliga handling skämmas, de skola upphöra att inbilla sig att de inga ogärningar begå och upphöra att vara mördare.

Men hur skola folken försvara sig mot sina fiender, hur skall den inre ordningen upprätthållas, hur skola folken kunna äga bestånd utan militär?

Vilken form det mänskliga livet kommer att anta då människorna upphört att mörda veta vi ej och kunna ej veta det. Men ett är säkert: att det är naturligare för med förnuft och samvete utrustade människor att låta leda sig därav än att underkasta sig dem som anordna och befalla det ömsesidiga dödandet. *Och säkert är därför också att den form som det mänskliga livet kommer att anta då människorna ej låta sig ledas av våld som grundas på dödsfruktan, utan av samvete och förnuft, ej blir sämre än den under vilken människorna nu leva.*

Detta är allt vad jag ville säga. Det skulle göra mig ont om jag förolämpat eller kränkt någon eller väckt onda känslor. Dock skulle det vara en skam för mig,

en 80-årig gubbe, som när som helst kan vänta döden, att ej helt öppet ha sagt sanningen så som jag uppfattar den, *sanningen* som ensam kan frälsa människosläktet från de olyckor kriget frambringa och under vilka vi alla lida.

Denna skrift är utgiven av Svenska Freds- och Skiljedomsföreningens Centralstyrelse, Stockholm.

www.books2ebooks.eu